

Data soevereiniteit

en wat overheden daar zelfaan kunnen doen

Peter de Graaf

Kaartinspiratiedagen 7 oktober 2025

De Reehorst Ede

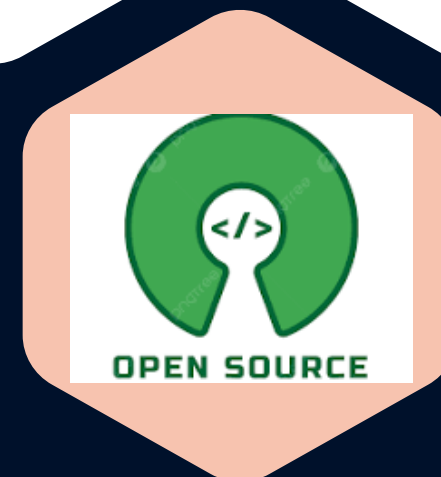

Even voorstellen

Peter de Graaf

Consultant

Soevereiniteit versus autonomie

- Autonomie is een eigenschap, je bent het of je bent het niet
- Soevereiniteit oefen je uit, het kent een werking op een gebied, persoon of digitale ruimte
- Vergelijk met Werkingsgebied uit STOP-TPOD waarin een Regel werking heeft op een Locatie

Intro

Ik heb chat gpt gevraagd

Waar blijft je autonomie

Waar blijft je zelf

Wie is de baas of heeft de controle

ChatGPT

Waarom is data sovereiniteit actueel

Tech verslaving

De digitale samenleving is verslaafd geraakt aan Big Tech

- Verslaving is steeds een beetje meer van net niet genoeg
 - We hebben onze autonomie laten afnemen
 - Afkicken doet pijn
-

Is er dan geen hoop?

Kan morgen alles anders zijn?

Nee, dit zal gaan over de weg van de geleidelijkheid

Er zijn teveel afhankelijkheden

Langer wachten maakt het wel moeilijker

Context analyse

- Autonomie
- Rechtvaardigheid
- Vendor lockin
- Toegankelijkheid
- Rechtmatigheid
- Onafhankelijkheid
- Transparantie
- Portabiliteit

De kanarie in de kolenmijn

- Ministerie van Binnenlandse Zaken
- Provincie Zeeland!
- Diverse gemeenten (o.a. Amsterdam)
- En vooral: Europa

Relevante Wet en regelgeving

- Data Act
- Data Governance Act
- Open Source (tenzij)

Beoogt:

- Gelijke informatiepositie
- Delen en hergebruik
- Controle over data

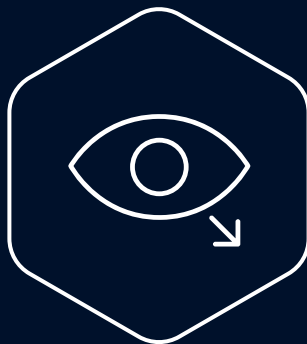
En regelt:

- Het recht op toegang van data die jouw IoT apparaten genereren
- Het voorkomen machtsmisbruik door dominante spelers
- Beter faciliteren van overstappen en interoperabiliteit
- Dat gebruikers meer controle over hun data krijgen

Data soevereiniteit is een randvoorwaarde om digitaal autonoom te zijn

Regie op data
Werk met Open
Architecture

Controle
op toegang
en portabiliteit

Juridische
borging

Awel

Hans van der Kwast ✓ • 1st

Associate Professor of Open Science & Digital Innovation / Owner QWAST-GIS

1mo •

...

De provincie Zuid-Holland heeft haar ArcGIS Online-portaal gemigreerd naar Europese servers. Een stap in de goede richting, zou je denken. Maar laten we niet naïef zijn.

Amerikaanse bedrijven zoals Esri vallen nog steeds onder de Amerikaanse Cloud Act. Die wet kan hen verplichten om data te overhandigen aan Amerikaanse autoriteiten, zelfs als die data fysiek in Europa staat. Zolang de softwareleverancier een Amerikaans moederbedrijf heeft, blijft er een juridische link met de VS bestaan.

Dus hoe soeverein is je data écht?

Voor organisaties die maximale grip op hun data willen, is dit hét moment om verder te kijken. Open source alternatieven bieden niet alleen technische flexibiliteit, maar ook juridische onafhankelijkheid.

An illustration on a dark grey background. A person in a red jumpsuit is in mid-air, jumping over a large, broken blue arrow that points to the right. The arrow is shattered into several pieces. On the left, a black bomb with a red spring and a lit fuse sits on a blue platform. A white wavy line separates the main title from the subtitle. The main title is in large white font, and the subtitle is in a smaller white font.

Is Open Source Software dan de oplossing?

Het is een goed begin

Samenvattend

Wat je nu al zelf kunt doen

- Maak je bestuurders en organisatie bewust
- Agendeer en ontwikkel voorkeursbeleid
- Organiseer je, bijvoorbeeld in OSPO's
- Gebruik Open Standaarden
- Wordt weer baas over je eigen data
- Host waar jij wil en niet tegen wil en dank bij Amerikaanse Provider

A close-up photograph of a silver metal briefcase lying open on a dark surface. Inside the briefcase, several large stacks of US dollar bills are neatly arranged. The bills are bound together with rubber bands. Some stacks are 100-dollar bills, while others appear to be 20-dollar bills. The briefcase is surrounded by more loose dollar bills scattered on the surface. The lighting is dramatic, highlighting the texture of the paper and the metallic sheen of the briefcase.

GROOT MISVERSTAND

Als je het voor het geld doet, doe het dan niet!

Nabrand

Eén plek met informatie, bronnen, tools en codevoorbeelden van de **overheid voor developers** over privacy, security, toegankelijkheid, DevOps, infra, data, AI, standaarden, API's, Open Source en meer.

Zoek in de Kennisbank, API- en OSS-register

beta

[Techradar](#)

Bekijk onze techradar voor inzicht in de technologieën, tools en concepten die we verkennen, gebruiken of bewust vermijden. Zo houden we koers in een snel veranderend digitaal landschap.

[Leidraad voor software ontwikkeling](#)

Starten met een IT project voor de overheid? Deze lijst met principes en voorbeelden is een eerste aanzet tot overheidsbreed beleid voor development.

uitgelicht

[Implementatieondersteuning](#)

Heb je hulp nodig bij het ontwikkelen of aanbieden van API's? Ons implementatieondersteuningsteam staat voor je klaar!

[Doe mee](#)

Dit project is continu in ontwikkeling. Ontbreekt er iets of zie je een fout? Of heb jij nog artikelen, tools of andere bronnen die je graag wilt delen? Laat het ons weten!

[Open Source](#)

[Blog: Hoe overtuig ik mijn manager?](#), [Project Launch Checklist](#), [Een licentie kiezen](#), [README.md](#), [Publiccode.yml](#), [Open source software register](#), ...

tutorial

[Aan de slag met NL Design System](#)

Wil je snel aan de slag met NL Design System? In deze handleiding laten we je zien hoe je het lokaal kunt opzetten en hoe je experimenteert met de beschikbare componenten.

[Authenticatie en autorisatie](#)

[DigiD](#), [eHerkenning](#), [eIDAS](#), [OAuth 2.0](#), [PKI overheid](#), [SAML](#), [OpenID Connect \(OIDC\)](#), [Baseline Informatiebeveiliging Overheid \(BIO\)](#), [NIS2](#), ...

[API Design Rules](#)

[ADR Cheat Sheet](#), [API Design Rules Linter](#), [API Design Rules Validator](#), [OpenAPI Spec Generator](#), [Blog: Waarom zijn API design rules zo belangrijk?](#), ...

[Communities](#)

[Kennisplatform API's](#), [Code for NL](#), [DigiLab](#), [Opensource-werken](#), [Federatief Datasteisel](#), [Gebruiker Centraal](#), ...